

MAKTABGACHA TARBIYA YOSHIDAGI BOLALARNI INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INTELEKTUAL SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH

Boymurodova Manzura G'olibovna

Nordik xalqaro universitet 2-kurs maktabgacha ta'lim yo'nalishi magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining intellektual salohiyatini rivojlantirish va takomillashtirish dolzarb masalalari yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, bola, intellektual salohiyat, o'yin, innovatsiya, didaktik, metod, vosita.

РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНИКА НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Боймуродова Манзура Голибовна

2-й курс дошкольного образования магистрант

Нордик международный университет

Аннотация: В данной статье освещены актуальные вопросы развития и совершенствования интеллектуального потенциала дошкольников.

Ключевые слова: Дошкольное образование, ребенок, интеллектуальный потенциал, игра, инновация, дидактика, метод, инструмент.

DEVELOPMENT OF INTELLECTUAL CAPACITY OF PRESCHOOL AGE CHILDREN ON THE BASIS OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Boymurodova Manzura Golibovna

2nd year master's student in preschool education, Nordic International University

Abstract: This article covers the current issues of developing and improving the intellectual potential of preschoolers.

Keywords: Preschool education, child, intellectual potential, game, innovation, didactics, method, tool.

Har bir mamlakatning iqtisodiy qudrati, ijtimoiy-ma'naviy hayot darajasining yuksalishi ta'lim tizimining raqobatbardoshligi, ilm-fan taraqqiyoti bilan belgilanadi. Shu bois, O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasida ta'lim sohasini tubdan takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish, intellektual salohiyatli, jismoniy barkamol avlodni shakllantirish, aniq fanlarni chuqurlashtirib o'qitish va iqtisodiyotning turli sohalari uchun malakali kadrlarni tayyorlash ustuvor vazifalar sifatida belgilangan bo'lib, pirovardida bugungi davr talabiga javob bera oladigan ta'lim tizimni yaratish ko'zda tutildi. Sohadagi islohotlar natijasida maktabgacha ta'lim tizimida boshqaruv mexanizmi tubdan takomillashtirildi, nodavlat ta'lim xizmatlari ko'rsatish tizimi isloh qilindi, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim tizimi qayta ko'rib chiqildi, oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish choralari kuchaytirildi, oliy o'quv yurtidan keying ta'limning ikki pog'onali tizimi joriy etildi. Uzluksiz ta'lim tizimining birlamchi bo'g'ini hisoblangan maktabgacha ta'lim sohasi har tomonlama sog'lom va barkamol bola shaxsini tarbiyalash va maktabga tayyorlashda g'oyat muhim ahamiyat kasb etadi. Davlatimiz rahbari o'z nutqlarida: "Maqsadimiz kelgusi 3-4 yilda mamlakatimizdagi bog'cha yoshidagi bolalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlariga to'liq qamrab olishdan iborat va biz bunga albatta erishamiz", - deb ta'kidlagan edi. Qisqa vaqt ichida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «2017-2021 yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi, «Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi, «O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida»gi farmon va qarorlari, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi asosida misli ko'rilmagan ishlar amalga oshirildi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishi juda muhimdir, chunki u ma'rifiy faoliyatni muvaffaqiyatli egallash uchun ko'nikmalar hosil qiladi. Maktabgacha yoshdagi ma'lumotlarning to'planishi tez sur'atlarda kechadi, bilim jarayonlari takomillashtirilmoqda, nutq shakllanmoqda. Rivojlangan razvedkaga ega bo'lgan maktab o'quvchilari yangi materiallarni tezda o'rganadilar va yod olishadi, o'zlarining qobiliyatlariga ko'proq ishonch hosil qilishadi va amaliyotda ko'rsatilishicha o'rganish istagi ko'proq bo'ladi.

Maktabgacha tarbiyachilarning intellektual qobiliyatini rivojlantirishda alohida o'ringa o'qitish vositasi bo'lgan bolalarning didaktik o'yinlari kiradi va bolalarga bilim olish va ularni mustahkamlashda yordam beradi, shuningdek, bilim faoliyati metodlarini o'rganish uchun yordam beradi. Maktab o'quvchilari bolalarning ta'lim faoliyatiga qiziqishi ortib borayotgan didaktik o'yin tufayli, tasniflashni, taqqoslashni va umumlashtirishni o'rganadi. Kichik bolalarni aqliy rivojlanishi nafaqat bilimlarni egallash va mustahkamlash, balki maktabgacha yoshdagi bolalarning fikrlash faoliyatini faollashtirishga ham yordam berishi kerak.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishi ota -onalarning e'tiboriga bog'liq. Aynan shu davrda chaqaloq chet tilini va boshqa ko'plab ma'lumotlarni osongina o'rgana oladi. astlabki bosqichlarda barmoqlarning nozik motorli ko'nikmalari aqlning rivojlanishi uchun javobgardir. Kichkintoyda bolani har xil shakldagi narsalar bilan bosqichma -bosqich tanishtirish kerak, ular bilan teginish va boshqarish mumkin.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishi ota -onalarga bog'liq. Maktabgacha yoshdagi bolaga bo'limlar va to'garaklarga borish etarli emas, unga yaqinlari bilan yo'naltirilgan muloqot zarur. Maktabgacha yoshdagi bolaning etakchi faoliyati - bu o'yin. Har qanday faoliyat faqat chaqaloq zerikmaguncha amalga oshirilishi kerak. Buning uchun dars har xil o'zaro ta'sir shakllaridan iborat bo'lishi kerak. Masalan, siz chet tilini o'rganayotganingizda, darsni quyidagilarga bo'ling.

- ertak;
- Rasm;
- faol harakat - sahna;
- muloqot;
- hayvonlarning kulishi yoki yig'lashi ko'rinishidagi emotsional bo'shatish;
- yengillik.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni innovatsion texnologiyalar asosida itelektual qobiliyatini shakllantirish jarayonlari asosan mashg'ulotlarda amalga oshadi. Mashg'ulotda ta'lim va tarbiya vazifalari hal etiladi. Bolalar tevarak - atrofdagi hayot va tabiat bilan tanishish, nutq o'stirish va savod o'rgatish, matematika, jismoniy madaniyat, tasviriy faoliyat, musiqa bo'yicha eng oddiy tasavvur va bilimlarni, malaka va ko'nikmalar sistemasini egallab oladilar. Bolalar egallab olishlari kerak bo'lgan bilim, malaka va ko'nikmalar maktabgacha ta'lim tashkiloti dasturida belgilab berilgan bo'lib, u bolalarning umumiy rivojlanishi va ularni maktab ta'limiga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Mashg'ulotlarda ta'lim berish didaktika prinsiplari asosida bolalarning yosh va o'ziga xos xususiyatlarini e'tiborga olib, ma'lum izchillikda olib boriladi, mazmuni sekin asta murakkablashtirib boriladi. Natijada u rivojlantiruvchi va tarbiyalovchi xususiyatga ega bo'ladi. Ortirilgan tajribalar va innovatsion usullar bolalarni iqtidorini va intellektual qobiliyatini o'stirishga qaratiladi. Mazkur bilimlarning asosini maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni intellektual qobiliyati va iqtidorini zamonaviy yondashuvlar va bilimlar orqali shakllantiish tashkil etishi kerak. Maktabgacha yoshdagi bolalarni innovatsion texnologiyalar asosida itelektual qobiliyatini shakllantirish va rivojlantirishga qaratilgan tezkor yordam ko'rsatish imkoniyatlai va shat/-shaoitlarini yaratish lozim sanaladi. Bolalarni har tomonlama rivojlantirish maqsadiga erishish ularning intellektual qobiliyati, ruhiy, jismoniy salomatliklari, muloqotlari, bilish faoliyatlariga oid muvaffaqiyatlari uchun ham muhim sanaladi. Maktabgacha ta'lim jarayonini innovatsion usullar yordamida tashkil etishga oid faoliyatning markazida tarbiyalanuvchilar shaxsiyatini va intellektual qobiliyatini rivojlantirish maqsadi turishi lozim. Bu esa maktabgacha yoshdagi bolalarni innovatsion texnologiyalar asosida itelektual

qobiliyatini shakllantirish sifatini takomillashtirishni taqozo etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ta'lim to'g'risidagi qonun T.: 23 sentabr 2020-yil
2. Qayumova N.M. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2013.
3. Ziyomuhammadov B., Abdullayeva Sh. Ilg'or pedagogik - texnologiyalar. - Toshkent: Abu Ali Ibn Sino, 2001. – 80 b.
4. B. Ziyamuxamedov, Sh. Abdullayeva. Ilg'or pedagogik texnologiyalar. T., 2001.- 85-90 b.
5. O'.K. Tolipov, M.Usmonboyeva. Pedagogik texnologiyalarning tadbqiqiy asoslari. T., 2006.- 67-89 b.